

TISKOVÁ ZPRÁVA

ThinkTank: Alkohol – legální droga s vysokými dopady. Kde jsou hranice regulace?

Praha, 8. 5. 2019 – Omezení reklamy na alkohol, zvýšení jeho zdanění, cílené preventivní programy na úrovni praktických lékařů a lékáren, nebo zvýšení represe při porušení zákazu konzumace za volantem? Co jsou nejúčinnější způsoby přístupu proti nadměrné konzumaci alkoholu v České republice? To jsou otázky, na které se snaží hledat odpověď diskuze u kulatého stolu ThinkTanku Racionální politiky závislostí, která probíhá 8. května v pražské kavárně Louvre.

Alkohol je podle [poslední zprávy OECD](#) droga, která způsobuje mezi všemi legálními i nelegálními látkami největší škody, vzhledem k sociálním dopadům. Konzumace alkoholu má negativní účinky nejen na zdraví české populace, ale představuje rovněž vysokou ekonomickou zátěž pro různé veřejné rozpočty či samotné konzumenty a jejich rodiny. Celospolečenské náklady tvoří částku necelých 57 miliard korun ročně, tedy 1,2 % HDP. Vyplývá to z [analýzy](#), kterou vypracoval Institut pro zdravotní ekonomiku (iHETA) a Centrum ekonomických a tržních analýz (CETA).

*„Například jen zdravotní pojišťovny stojí každoročně nadměrná konzumace alkoholu téměř 13 miliard korun, a to jen v hlavních diagnózách,“ říká **Tomáš Mlčoch**, hlavní řešitel studie z Institutu pro zdravotní ekonomiku iHETA. Analytička projektu iHETA Kateřina Chadimová doplňuje: „Největší ekonomickou zátěž představuje ztráta pracovní produktivity v důsledku konzumace alkoholu, která vede ke snížení pracovního výkonu české populace, popřípadě k pracovní neschopnosti.“*

A přesto je alkohol ve většině zemí světa drogou legální (i když převážně v muslimských zemích platí alkoholová prohibice, fungující zejména proto, že jde o náboženské přesvědčení). Po neúspěšných prohibičních pokusech v západním světě doporučuje Světová zdravotnická organizace (WHO) zejména správné nastavení cenotvorby a daní, které může pomoci konzumaci alkoholu a její dopady snižovat.

Česká schizofrenie

V poslední době se nejen v médiích často skloňuje nápad Ministerstva financí navýšit daně z tvrdého alkoholu, hazardu a tabáku. Ministerstvo zdravotnictví má vyšší zdanění za dobrý krok a podle ministra zdravotnictví Adama Vojtěcha ho dlouhodobě doporučuje i WHO a OECD.

*„V kontextu České republiky jsme ve zvláštní schizofrenii. Programové prohlášení vlády mluví o snížení DPH na sudové pivo, které je jedno z nejlevnějších v EU, a zároveň o zvýšení spotřební daně na vysokoprocentních alkohol. Mezi nejdůležitějšími opatřeními je již dlouho po celém světě akceptována nedostupnost alkoholu dětem a mladistvým, kde jsou limity nastaveny různě i uvnitř EU. Například v Rakousku a Itálii je limit na nízkoprocentní alkohol, tedy pivo a víno, nikoli 18, ale 16 let,“ říká **Mgr. Jindřich Vobořil, Pg.Dip.**, bývalý národní protidrogový koordinátor, expert na oblast závislostí a konzultant pro oblast tvorby protidrogových politik v ČR i zahraničí, zakladatel ThinkTanku Racionální politiky závislostí.*

Konzumní chování ve vztahu k alkoholu nejvíce závisí na kulturních normách

Pití alkoholu nebo lépe konzumní chování ve vztahu k alkoholu je jev, který je ovlivněn mnoha faktory. Asi nejdůležitější jsou kulturní normy, které se vytvářejí relativně po dlouhou dobu, a jejich změna rovněž není možná v nějakém krátkodobém horizontu. ČR není v tomto výjimkou, mnohé západní země měly v minulosti dokonce vyšší spotřebu alkoholu na obyvatele, než byla v ČR, nicméně poznatky o zdravotních a sociálních škodách vedly k hledání účinných opatření, která byla zavedena dříve než v ČR.

„Historicky může být příkladem Francie, která měla velmi vysokou spotřebu alkoholu, vysokou úmrtnost na jaterní onemocnění. Ve Francii se pak podařilo nepříznivou situaci zvrátit promyšlenými opatřeními jak v oblasti cenové regulace, tak zdravotně výchovnými kampaněmi. Dodnes je na každé cenovce k alkoholu ve Francii doplňující doporučení „konzumujte umírněně“, říká PhDr. Ladislav Csémy, výzkumný pracovník NUDZ - Národního ústavu duševního zdraví.

Alkohol nebezpečnější než konopí?

Snížení celkové spotřeby alkoholu v USA v posledních letech je přímo spojeno se zaváděním zákonů zpřístupňující konopí. Některé státy dokládají téměř 15% snížení měsíčního prodeje alkoholu. Konopí a alkohol sdílí téměř stejné publikum a je tedy logické, že legalizace marihuany může velmi dobře vést k negativnímu vlivu na prodej alkoholu.

„Konopí je látka, která je našemu tělu „známá“, narozdíl od alkoholu. Na konopí máme v těle receptory, které regulují homeostázy. Proto je bezpečnější při potřebě relaxu sáhnout po konopí než po alkoholu,“ říká Hanka Gabrielová, členka petičního výboru za léčebné konopí, zakladatelka pacientského spolku KOPAC a majitelka firmy HEMPOINT a dodává: „Věřím tomu, že pokud by bylo konopí regulováno jako cigarety či tabák, přineslo by to zajímavý ekonomický efekt. Naproti tomu stát stále ještě vynakládá nemalé částky ze státního rozpočtu na konopnou prohibici, která nejen že není efektivní, ale navíc často sociálně i zdravotně problematická. Regulace konopí by nejen že přinesla peníze z daní, ale má potenciál ozdravit celou společnost.“

Tolerance alkoholu a její dopad na počet nehod

„Domnívám se, že pokud by Česká republika uzákonila nízkou toleranci alkoholu u řidičů automobilů, nezpůsobilo by to automaticky více nehod či úmrtí způsobených konzumací alkoholu,“ říká Vobořil a dodává: „[Statistika OECD Alcohol-Related Road Casualties](#) říká, že není zásadní rozdíl mezi zeměmi, kde platí nulová tolerance alkoholu, a kde se omezené množství toleruje. Alkohol v roce 2018 způsobil v ČR celkem 4 626 autonehod, které si vyžádaly 62 životů. Řidiči s 0,5 promile alkoholu v krvi z toho způsobili „jen“ 311 nehod a 3 mrtvé.“

OECD upozorňuje na to, že nehodovost zapříčiněná alkoholem se liší především podle dané kultury. Například v Rakousku či v Německu je nižší než v České republice, přestože je v těchto státech malé množství alkoholu tolerováno. V jižanských zemích, jako je Itálie či Španělsko, je počet naopak vyšší.

Česká republika patří k výjimkám v Evropě, kde platí nulová tolerance alkoholu za volantem. Ve většině evropských zemí, včetně sousedního Německa nebo Rakouska, funguje tolerance určitého nízkého množství alkoholu bez problémů.

Kontakt pro média: Mgr. Klára Kazelle Laušová
+420 777 343 910

media@jindrichvoboril.cz

**ÚSTAV PRO SPOLEČENSKÝ VÝZKUM A VZDĚLÁVÁNÍ, Z. Ú.
INSTITUTE FOR SOCIAL RESEARCH AND EDUCATION**

se sídlem Kurdějov 16, 693 01, založený zakládací listinou ze dne 18. 5. 2017, zapsaný ve veřejném rejstříku –
rejstřík ústavů, vedený Krajským soudem v Brně, oddíl U, vložka 207, IČO: 0605236